

O svećeničkoj poslušnosti

IVICA RAGUŽ*

UDK: 271-3 * 230.2-05
Balthasar, H. U. von
Izvorni znanstveni rad
Primljeno:
2. siječnja 2016.
Prihvaćeno:
11. siječnja 2016.

Sažetak: Članak promišlja svećeničku službu (dijecozanskih svećenika) pod vidom poslušnosti. Za razumijevanje svećeničke službe kao poslušnosti poslužila su nam promišljanja Hansa Ursa von Balthasara o svećeničkoj službi. Balthasar je mišljenja da svećenička služba ima ulogu predstavljanja i uprisutnjavanja tzv. »gole poslušnosti«, »metalne poslušnosti« koju je sam Isus Krist ostvario na križu. Ta »metalna poslušnost« nije svrha samoj sebi, nego treba služiti ostvarenju veće ljubavi u Crkvi. U daljnjoj se analizi pokazuje na koji se način svećenička služba, upravo pod vidom predstavljanja Kristove »metalne poslušnosti«, razlikuje od ostalih dvaju staleža u Crkvi, laičkoga i redovničkoga. Važno mjesto za razumijevanje svećeničke službe kao poslušnosti zauzima pojam depersonalizacije i funkcionalizma protiv svakoga subjektivizma i osobenjaštva. U drugom dijelu članka razmatra se o nekim vidovima svećeničke poslušnosti u pastoralu. Svećenik je pozvan ponajprije biti poslušan spram vlastite službe, također spram biskupa, duhovnika, prijatelja, a potom i spram vlastite župničke zajednice. Posebno je važan ovaj zadnji vid svećeničke poslušnosti jer on omogućuje svećeniku da bude istinski pastir zajednice koja mu je povjerena. Isto tako, upozorava se i na opasnosti svećeničke poslušnosti koja se može izokrenuti u način ostvarenja crkvene moći, karijerizma. Članak zaključuje kratkim razmatranjem o Kristovoj kenotičkoj poslušnosti prema Himnu iz Poslanice Filipljanima (Fil 2, 6-8). Kristova kenotička poslušnost trebala bi biti uzor svim vjernicima, a ponajprije svećenicima.

Cljučne riječi: svećenička služba, poslušnost, Hans Urs von Balthasar, evanđeoski savjet, stalež.

O evanđeoskim savjetima napisane su bezbrojne studije tijekom cjelokupne povijesti teologije. To vrijedi i za modernu teologiju koja je u uvjetima modernoga doba nastojala rasvijetliti ulogu evanđeoskih savjeta te njihovo značenje, ne samo za svećenike i redovnike, nego i za vjernike laike. No, u ovom članku nije nam nakana ponovno se hvatati u koštac s navedenom problematikom. Ovdje ćemo se po-

* Izv. prof. dr. sc.
Ivica Raguž, Katolički
bogoslavni fakultet u
Đakovu Sveučilišta J. J.
Strossmayera u Osijeku,
P. Preradovića 17,
31400 Đakovo, Hrvatska,
ivica.raguz@os.t-com.hr

zabaviti samo jednim evanđeoskim savjetom, a to je poslušnost.¹ Pokušat ćemo pristupiti tomu evanđeoskom savjetu s gledišta koje, čini nam se, još nije dostatno analizirano, a to je pastoralno-dušobrižnički vid poslušnosti. On se posebno odnosi na dijecezanske svećenike, ali i na sve ostale svećenike koji djeluju u pastoralu. Dakle, postavlja se pitanje na koji način evanđeoski savjet poslušnosti, dakako ako ga svećenici istinski žive, omogućuje svećenicima da budu što bolji, revniji i predaniji pastiri u svojim zajednicama. Kako se radi o još slabo istraživanoj tematici, podrazumijeva se da će se ovdje raditi samo o jednoj teološkoj skici. U prvom dijelu predstaviti ćemo neka promišljanja Hansa Ursa von Balthasara o svećeničkoj službi. Ona će nam poslužiti da u drugom dijelu progovorimo o svećeničkoj poslušnosti, s posebnim osvrtom na poslušnost dijecezanskih svećenika. Promišljanja ćemo zaključiti kratkim razmatranjem o Kristovoj kenotičkoj poslušnosti na temelju Himna iz Poslanice Filipljanima (Fil 2, 6-8).

1. Svećenička služba u svjetlu Kristove poslušnosti

Odabrali smo promišljanja Hansa Ursa von Balthasara o svećeničkoj službi jer on razumije smisao i ulogu svećeničke službe u Crkvi upravo na temelju poslušnosti, odnosno Kristove poslušnosti na križu: »Sasvim točno ovdje, u noći križa, nastaje novozavjetna svećenička služba.«² Balthasar polazi od toga da je Krist svećenik, ukoliko on aktivno žrtvuje te ukoliko je istodobno i pasivno žrtvovan. Krist dakle kao svećenik žrtvuje, a ono što žrtvuje jest on sam. U tom smislu u Isusu Kristu ne postoji razlikovanje između onoga što on predstavlja i onoga što on jest: »Služba ne ostavlja nikakav ostatak, suvišak spram subjektivnosti njegove predanosti i njegove prijamčivosti. Za njega ne postoji puki 'opus operatum', on treba u cijelosti ostvariti i svećeničko, i žrtveno djelo do kraja, i to on čini tako što 'u ljubavi prema svojim ide do kraja' (Iv 13, 1).«³ Za Balthasara je ključno da Krist svoju svećeničku službu vrši cijeli svoj život uvijek u poslušnosti spram Oca. Stoga je takvu Kristovu poslušnost pozvan ostvarivati svaki stalež u Crkvi, tj. svaki vjernik treba biti poslušan Ocu poput Isusa Krista.

No, Balthasar upozorava i na jedan drugi Kristov vid poslušnosti, a to je »gola poslušnost« ili »metalna poslušnost«, koja na poseban način dolazi do izražaja u svećeničkom staležu. Naime, na križu Krist doživljava gubitak svake svjesne i osjećajne Očeve ljubavi te na taj način »samo žrtvovanje dobiva u noći križa svojstvo čisto

¹ O ostalim evanđeoskim savjetima upućujemo na I. RAGUŽ, O svećeničkom celibatu u krizama današnje Crkve, u: *Diacovensia* 18(2010)2, str. 313.-328.; također I. RAGUŽ, O siromasima – teološko promišljanje, u: *Diacovensia* 22(2014)4, str. 427.-445.

² H. U. v. BALTHASAR, *Svećenička služba*, KS, Zagreb, 2010., str. 85.

³ H. U. v. BALTHASAR, *Christlicher Stand*, Johannes Verlag, Einsiedeln, 1981., str. 205s.

objektivnoga i službenoga«⁴. Očeva volja, dakle, postaje službena jer ju Krist više ne iskusi i ne razumije. Za Balthasara sve to događa se kako bi Kristova ljubav došla do izražaja. Radi se o sljedećem. Isus Krist nije više svjestan Očeve ljubavi, ne osjeća je, Otac se pričinja Isusu kao Abraham Izaku, dakle u potpunoj objektivnosti i službenosti. Ljubav postaje službena, što za našega pisca nije ograničenje ljubavi, nego način krajnje predanosti u ljubavi. Jer, »u ljubavi patiti najteže je, ali krajnje je iz ljubavi odreći se svijesti ljubavi, iz ljubavi izgubiti ljubav tako da sve postaje objektivna, službena egzekucija koja se događa u zastupničkoj patnji otkupitelja«⁵. Ako je ljubav »bezuwjetno davanje prednosti volji ljubljenoga umjesto svoje«, tada takva ljubav dolazi najsnažnije i najdublje do izražaja gdje se nešto prihvaća u »njegovoj goloj formalnosti«.⁶ To je ljubav koja se jedino još može »pozvati« na drugoga, a nikako ne na sebe, ljubav u kojoj se krajnje želi drugoga zbog njega samoga. Upravo pod tim vidom, na križu dolazi do izražaja gola poslušnost Isusa Krista, odnosno ljubav između Oca i Sina dobiva način gole poslušnosti i službenoga.

U tom smislu, zaključuje Balthasar, u Crkvi mora postojati ljubav pod vidom gole poslušnosti i službenoga. Ta ljubav ima ulogu, kao kod Krista, da vjernika nauči savršenoj ljubavi, ljubavi prema drugom zbog drugoga. Upravo svećenički stalež ima ulogu predstavljanja te službene ljubavi, ljubavi gole poslušnosti u Crkvi. Za Balthasara je dakle postojanje takve službe u Crkvi najveća milost »koju je Krist udijelio Crkvi, a to je da smije zajedno s njim davati dokaz savršene ljubavi, ljubavi koja napreduje sve do prednosti tuđe volje spram vlastite volje, također i u noći više-ne-razumijevanja«⁷. Zato za Balthasara »nasljedovanje Krista zahtijeva da crkvena poslušnost u odnosu prema crkvenoj službi bude spremna nasljedovati Gospodina i u krajnjoj situaciji, koja je zapravo spasonosna, i koja je za čovjeka istodobno egzemplarna kušnja želi li stvarno slušati drugoga, a ne samo samoga sebe, svoju vlastitu dobru volju, svoju čvrstu odluku ili idealan program. [...] Jer, svijet se ne otkupljuje 'slobodom' i 'punoljetnošću', nego 'poslušnošću do smrti, i to smrti na križu.«⁸ Svećenički stalež izriče tako autoritet u Crkvi, autoritet koji je konkretan, blizak i neizbježan, ali isto tako i zahtjevan i metalan, kao što je takav Očev autoritet bio za Sina. Kao što je i Krist ostao poslušan Ocu, onkraj iskustva Očeve volje, tako i u Crkvi svećenička služba sučeljava vjernike s činjenicom Božje volje koja se ne da uvijek iskusiti.⁹

⁴ Isto, str. 207.

⁵ Isto.

⁶ Isto.

⁷ Isto, str. 208.

⁸ H. U. v. BALTHASAR, *Svećenička duhovnost*, str. 86.

⁹ H. U. v. BALTHASAR, *Christlicher Stand*, str. 300.

Isto tako, dokle god je čovjek grješnik u ovom svijetu, ta će dimenzija autoriteta u Crkvi imati i dimenziju straha, u skladu s Kristovim riječima: »Tko vas sluša, mene sluša; tko vas prezire, mene prezire. A tko mene prezire, prezire onoga koji mene posla.« (Lk 10, 16) Drugim riječima, svećenik, za razliku od ostalih dvaju staleža (laičkoga i redovničkoga), uprisutnjuje i posvješćuje svim vjernicima više tu голу ili metalnu poslušnost u Crkvi. Zato je svećenički stalež na neki način manje popularan i čak udaljeniji od vjernika nego što je to slučaj kod ostalih staleža, mišljenja je Balthasar.

Za svećenika tako poimanje svećeničke službe znači ohrabrenje i upozorenje. Ohrabrenje se odnosi na to da je svećenik pozvan živjeti od Božje milosti onkraj ljudskih sila, da se ohrabren Božjom milošću stalno i osobno nastoji približavati onomu što sakramentalno redom predstavlja. Ali to ohrabrenje uvijek je istodobno i upozorenje da se zahtjevnost Božjega djelovanja, koje se sakramentalno ostvaruje u svećeničkoj službi, ne brka s vlastitim životom, vlastitim »krjepostima« i »savršenostima«. Balthasar navodi Petra, kojega je Isus doslovno ponizio rekavši: »Ako hoću da on ostane dok ne dođem, što je tebi do toga?« (Iv 21, 22). Balthasar tim promišljanjem o Petrovu poniženju jako dobro ukazuje na veliku opasnost svećeničke službe, a ta je da se autoritet i poslušnost u Crkvi miješa s vlastitim prohtjevima i interesima. Stoga Balthasar s pravom upozorava da je svećenička služba prije svega funkcija, ne u smislu hladnoga funkcionalizma i birokratizma, nego u smislu predstavljanja Kristova autoriteta s kojim se ništa subjektivno u svećeniku ne smije poistovjetiti: »Funkcija svećeničke službe unutar Crkve živi od toga da je ona više od onoga što bilo koji čovjek, pa čak i s najvećim naporom, može postići i sobom predstaviti.«¹⁰ Zato Balthasar tvrdi da se i svećenički poziv razlikuje od redovničkoga poziva. Svećenički poziv, budući da predstavlja službu, objektivnost i autoritet, uglavnom se događa kao »zapovijed«, kao »slijedi me«, i ima uglavnom službeničku dimenziju, dok se redovnički poziv više ostvaruje kao »poziv« i ima osobniju dimenziju: »ako hoćeš u život ući«, »ako želiš biti savršen« (Mt 19, 17.21).¹¹ U tom smislu svećenička služba živi od nužnoga, i rekli bismo, svetoga rascjepa između onoga što se predstavlja i što se živi, između Kristove zapovijedi i vlastitoga života. Svećenik, sveti funkcionar, koji bi nijekao i zapostavljao taj rascjep, bio bi oholi svećenik.

Balthasar također tvrdi da u dijecezanskim svećenicima takva poslušnost ima dimenziju anonimne depersonalizacije. Dok su redovnici depersonalizirani ukoliko su spremni na razne forme redovničkoga života, gdje god ih poglavar pošalje, u dijecezanskih svećenika anonimnost depersonalizacije odnosi se više na njegovu

¹⁰ Isto, str. 217.

¹¹ Isto, str. 351.

službu. Balthasar tvrdi da ta depersonalizacija oslobađa svećenike od »masivnosti njihove tobožnje osobnosti«, odnosno od onoga što bismo danas nazvali pretjeranom osobnošću, osobenjaštvom koje se sastoji u tom da svećenik sebe stavlja u središte, predstavlja sebe, a ne Isusa Krista.¹² Svećenik se treba depersonalizirati u Kristu, djelovati »in persona Christi«, kako bi time sebe pronašao. Upravo pod tim vidom, tvrdi Balthasar, uloga svećeničke službe u Crkvi jest personalizacija po anonimnoj depersonalizaciji: »Kao što Krist razvija svu puninu svojih osobnih sila u vatri postajanja anonimnim u svojoj poslušnosti poslanja spram anonimno nastale Očeve volje, tako u Crkvi taj prijelaz nastaje u vatri službene poslušnosti kao sigurno jamstvo za spasenje čovjekove osobnosti.«¹³ Dakle, jedino po anonimnoj poslušnosti, koja nasljeđuje Kristovu poslušnost, moguća je istinska kršćanska osobnost, lišena svakoga osobenjaštva.

Osim toga, Balthasar naglašava kako se svećenička služba, napose dijecezanskih svećenika, nalazi između redovničkoga i laičkoga staleža, ona donosi velike prednosti, od kojih valja spomenuti neposredan kontakt sa zajednicom laika, ali prije svega mogućnost još većega suobličavanja sa stvarnošću evanđeoskih savjeta, jer je svećeniku ostavljeno slobodno ostvarivati evanđeoske savjete, onako kako on želi. No, to sa sobom nosi i određene opasnosti, posebice opasnost prosječnosti i bezličnosti. Balthasar tvrdi da se ta prosječnost očituje u tom što dijecezanski svećenik od svakoga staleža uzima samo udobnosti te se time zaobilazi radikalnost života u evanđeoskim savjetima: od redovničkoga se staleža uzima mir ugodna samačkog života, a od laičkoga staleža primjerice financijsku neovisnost.¹⁴

2. Svećenička poslušnost i pastoral

Imajući u vidu Balthasarova promišljanja o svećeničkoj službi i dijecezanskim svećenicima, sada možemo pružiti nekoliko misli o poslušnosti dijecezanskih svećenika.

Dijecezanski svećenik pozvan je prvenstveno biti poslušan spram svoje vlastite službe. Za razliku od redovnika, koji je više određen u svojoj poslušnosti poglavarima, dijecezanski svećenik rijetko, osim premještaja na župe, ima prigodu živjeti poslušnost spram svojega biskupa. Poslušnost spram vlastite svećeničke službe odnosi se na ono što svećenik nikada ne će moći svojim životom ostvariti, a to je predstavljati svojim životom Isusa Krista. Ta je poslušnost ponizna, ako hoćemo i ponižavajuća za svećenika jer mu neprestano posvješćuje koliko je on svojim vlastitim životom udaljen od onoga što predstavlja. Takva poslušnost čuva svećenika od oholosti i

---

¹² *Isto*, str. 223.

¹³ *Isto*, str. 299.

¹⁴ *Isto*, str. 297.

od kleričke zavisti. Ako se možemo složiti s Balthasarovim poimanjem svećeničke službe, koju je Krist ustanovio da ostvaruje u vjernicima poslušnost, pa čak i golu, metalnu poslušnost, tada se može reći da bi dijecezanski svećenik trebao biti najposlušniji vjernik, više poslušan i od vjernika laika, i od redovnika. Svećenička služba, dakle, od dijecezanskoga svećenika zahtijeva tu najveću poslušnost. Dakako, i ta poslušnost spram vlastite službe nikad nije neosobna, ona se uvijek ostvaruje po osobama. Već smo spomenuli biskupa, ali svaki dijecezanski svećenik također mora imati u svojem životu neku osobu, duhovnika, prijatelja kojemu će biti poslušan do kraja, »metalno poslušan«, osobu spram koje će konkretno i osobno živjeti poslušnost svoje svećeničke službe.

Upravo poslušnost spram vlastite službe, ali i osobna poslušnost spram biskupa, duhovnika, prijatelja i vjernika, jest ona koja svećenika čini poniznim, odnosno omogućuje svećeniku da od svojih vjernika također zahtijeva poslušnost, čak i »metalnu poslušnost«. No, kako je svećenik i sam »metalno poslušan«, to će zahtijevanje od vjernika biti lišeno svakoga autoritarizma, tiranije. Vjernici će vidjeti na svojem župniku sjaj poslušnosti i poniznosti, poniženja, tj. da se i on sam bori, pati i raste pod »slatkim jarmom« i »laganim bremenom« Isusa Krista. Tu također treba spomenuti da nije samo oholi autoritarizam znak neposlušnosti, nego i laksizam mnogih svećenika. To su svećenici koji, da bi se sviđjeli vjernicima, ne donose ništa zahtjevno, sve puštaju, sve se može kod njih olako dobiti (primjerice sakramenti). Ti svećenici samo potvrđuju da ne žive poslušnost spram svoje službe, da ih se ona uopće ne tiče pa to svoje iskustvo prenose i na druge.

Iz svega toga slijede određeni pastoralni vidovi svećeničke poslušnosti. Apostolska pobudnica »Pastores dabo vobis« ovako opisuje taj pastoralni vid poslušnosti: »Vjerodostojna poslušnost, ispravno opravdana i življena bez ropskoga odnosa, pomaže prezbiteru evanđeoskom jasnoćom i očitošću vršiti punomoć koja mu je povjerena u pogledu Božjega naroda: bez samovlašća i demagoških odluka. Samo onaj tko zna biti poslušan Kristu, zna ispravno, evanđeoski od drugih zahtijevati poslušnost.«¹⁵ Dakle, tko se odmaknuo od sebe, tko se napustio u Isusu Kristu, taj ne može pristupati vjernicima autoritativno i demagoški. Župnik bez poslušnosti Kristu i Crkvi jest tiranin na župi, tlači vjernike, nameće sebe, sebe stavlja u središte. S pravom ističe navedena Apostolska pobudnica da takav svećenik ne zna ni zapovijedati. Jer, on kad zapovijeda, ne zapovijeda Božje zapovijedi, nego zahtijeva nešto što uopće ne pripada Božjim i crkvenim zapovijedima. A i kad zapovijeda ono što je ispravno, to opet čini s takvim sebeljubljem, sebe-neodmakom i ne-napuštanjem, da vjernici osjete da je župniku stalo više do njega samoga, do sebe-dokazivanja, negoli do Krista i Crkve.

¹⁵ IVAN PAVAO II., *Pastores dabo vobis*, KS, Zagreb, 1992., br. 28.

Isto tako, poslušnost je preduvjet razumijevanja drugoga i suosjećanja. Poslušnost Kristu vodi prema poslušnosti vjernicima. Župnik je poslušan vjernicima ukoliko osjeća njihovo vjerničko bilo, njihov »sensus fidelium«, ukoliko se daje stvarno podučiti njima, njihovim životima, potrebama, ukoliko se zna »utjeloviti«, uči pod njihovu kožu ili, kako piše Pobudnica: »Poslušnost se živi u ugođaju trajne raspoloživosti biti uhvaćen, gotovo 'progutan' potrebama i zahtjevima stada.«¹⁶ Župnik, neposlušan spram svojih vjernih vjernika, ne može biti dobar ni gradski, ni seoski župnik, stran je i gradskim i seoskim vjernicima jer ga nije briga za njegove vjernike, nije se u poslušnosti su-živio ni s jednim, ni s drugima. Nažalost, premda tvrdo zvuči, mnogi svećenici ne vole svoje župe i svoje vjernike. Zato ne treba čuditi što ima tako puno malih diktatora na župama, premda ti isti mali diktatori često kritiziraju druge, posebice one koji su na vlasti.

K tomu, poslušnost, kako ističe Apostolska pobudnica, uči svećenika za svećeničko zajedništvo, oslobađa svećenika od svećeničke zavisti koja je jedna od najvećih zala među svećenicima: »Taj vid svećeničke poslušnosti traži priličnu asketsku uzdržljivost, bilo da je riječ o navici ne prevelike navezanosti na vlastite prohtjeve ili na vlastite točke gledišta, bilo u smislu ostavljanja prostora subraći da mogu pokazati svoje sposobnosti i talente bez ikakve ljubomore, zavisti i suparništva. Svećenička je poslušnost solidarna. Ona polazi od pripadnosti jedinstvenom prezbiteriju i uvijek unutar njega izražava usmjerenja i suodgovorne izbore.«¹⁷ Dakle, svećenička poslušnost jest poslušnost i spram braće svećenika, ona nas oslobađa od svećeničke zavisti. Nažalost, sami svećenici imaju preosjetljiv ego spram uspjeha svoje subraće. Taj preosjetljivi ego jest izričaj neposlušnoga ega, ega koji se nije ni odmaknuo, a kamoli napustio sebe. Umjesto da u poslušnosti učimo jedni od drugih, mi smo samodostatni, puni sebe, ne dopuštamo drugomu da bude dobar i uspješan, nego nastojimo na sve moguće načine omalovažiti svoju subraću.

Naposljetku, treba reći da će i svećenik najbolje i najplodonosnije ostvarivati svoj poziv ako bude poslušan, tj. tamo gdje je pozvan prihvatiti nešto što sâm nije tražio, što nije sâm proračunato odredio, ni župu, ni ljude, ni određenu službu. To je za svakoga svećenika najveća milost jer se upravo u toj poslušnosti očituje krajnji sebe-odmak i sebe-napuštanje koje donosi blagoslov njegovim vjernicima. Jer, u svakom od nas svećenika mora postojati određeni trenutak kad smo pozvani nasljedovati Kristovu golu i metalnu poslušnost na križu, kad smo pozvani prihvatiti nešto u poslušnosti što se krajnje protivi našoj volji, što uopće ne možemo ni razumjeti.

---

¹⁶ Isto.

¹⁷ Isto.

Stoga, onaj svećenik koji se daje u poslušnosti poniziti svojom vlastitom službom, koji se trudi oko poslušnosti, koji zna prihvatiti i »metalnu poslušnost«, dobiva najveću nagradu koju svećenik može dobiti, a ta je, kako sjajno zapaža Balthasar, da se »služba u njemu može ostvariti unatoč njegovoj nedostatnosti«¹⁸. Vjerujemo da svaki svećenik, na ovaj ili onaj način, to doživljava u svojem životu. Kad primijetimo koliko je grješnosti, slabosti, ograničenja u nama samima, ali koliko je opet Božje milosti, koja upravo po nama tako grješnima djeluje, ostajemo neizmjerljivo zadivljeni, ali duboko zahvalni. Potrebno je barem malo odmaknuti se od sebe i napustili sebe u poslušnosti.

Ovo kratko promišljanje potrebno je zaključiti i ukazom na opasnosti svećeničke poslušnosti. Kako se u svim krjepostima krije mogućnost izokrenutosti, tako i u krjeposti poslušnosti. Za mnoge je svećenička poslušnost puki izričaj volje za moći, način kako napredovati u crkvenoj karijeri, kako dobiti bolje župe, jednom riječju, kako ostvariti moć unutar Crkve. Takvi su se svećenici također anonimno depersonalizirali, ali ne iz ljubavi prema Kristu i Crkvi, kako je naglasio Balthasar, nego kako bi na taj način ostvarili svoje osobne interese. Bilo bi zanimljivo ovdje navoditi najrazličitije domišljatosti takvih poslušnika, kojima se na lukav način nastoji poslušnički i laskavo svidjeti svojim poglavarima. Štoviše, ponekad se dobiva dojam da i sama Crkva želi takve anonimno depersonalizirane svećenike, da im ona pogođuje i da ih unaprjeđuje. Kao da se želi imati svećenike laskavce, svećenike koji se sami nameću, a ne svećenike koji su se depersonalizirali Kristom i Crkvom te koji se nikad ne nameću drugomu, nego ponizno čekaju u Crkvi da ih se angažira, koji se kritički osvrću na stanje Crkve, biskupije ili župe. Takva crkvenjačka i karijeristička poslušnost isto je toliko opasna koliko i neposlušnost mnogih svećenika u samoj Crkvi. Ona je rak-rana također u svakom pastoralu, jer vjernici prije ili kasnije primijete da njihovu župniku nije stalo do njim samih nego do njegove karijere.

No, da se to ne bi dogodilo, potrebno je uvijek iznova činiti sebe-odmak, sebe-napuštanje u poslušnosti prema Kristu i Crkvi, prema vlastitoj službi, prema vlastitim vjernicima koji su udovi istoga tijela Krista. Takav poslušni svećenik, koji pokušava živjeti Kristovu kenotičku poslušnost, bit će Kristov dobri pastir svojim vjernicima.

3. Umjesto zaključka: kratko razmatranje o Fil 2, 6-8.

U poznatom Himnu iz Poslanice Filipljanima ovako se opisuje Kristov život: »On, trajni lik Božji, nije se kao plijena držao svoje jednakosti s Bogom, nego sam sebe oplijeni uzevši lik sluge, postavši ljudima sličan; obličjem čovjeku nalik, ponizi sam sebe, poslušan do smrti, smrti na križu.« (Fil 2, 6-8) Himan sažima Kristov život

¹⁸ H. U. v. BALTHASAR, *Christlicher Stand*, str. 218.

trima riječima: oplijenjenje, poniznost i poslušnost. Poslušnost, koja se nalazi na trećem mjestu, kao da sažima dva prethodna Kristova stava. Oplijenjenje, kenozu, koliko je moguće uopće proniknuti u značenje toga pojma, mogli bismo opisati kao odmak od samoga sebe, napuštanje samoga sebe. Dakle, ono nečuvano i do kršćanstva krajnje nezamislivo sada se izriče u ovom Himnu, a to je da u samom Bogu postoji odmak od samoga sebe, odmak od vlastitoga božanstva, napuštanje vlastitoga božanstva, ono što je Hans Urs von Balthasar nazvao čak »božanskim bezboštvom«¹⁹. Kristova kenozu, odmak od sebe i napuštanje sebe čine njegovu poniznost koja dolazi do izražaja u činjenici da se u Isusu Kristu Bog tako odmiče od sebe, tako sebe napušta da postaje čovjekom. Utjelovljenje je konkretni izričaj božanske kenozu i božanske poniznosti. Čovjek je Bogu toliko važan da se on od samoga sebe odmiče, samoga sebe napušta kako bi čovjeka stavio u središte.

Poslušnost pak u Kristovu životu sažima Kristov odnos prema Ocu. Imajući u vidu njegovu kenozu i poniznost, možemo reći da je Krist poslušan Ocu tako što se njegov sebe-odmak i sebe-napuštanje događa kao stavljanje u središte Oca i njegove volje. Poslušnost je za Krista dinamička stvarnost, on je trajna određenost Ocem i njegovom voljom. Ili, drukčije rečeno, u središtu Kristova života nije njegovo ja, nego Očevo ja. Pisac Himna Poslanice Filipljanima naglašava da je Krist ostao poslušan do smrti na križu. Na križu, u krajnjoj muci i napuštenosti ne samo od svijeta, nego i od samoga Oca, Krist dokazuje svoju krajnju poslušnost kao krajnji odmak i krajnje napuštanje samoga sebe. U tami križa, gdje se gubi svaki, bilo razumski, bilo osjećajni oslonac u ovom svijetu, pa i oslonac na samoga Boga, Krist se i dalje oslanja na Boga, i dalje ostaje njemu poslušan. Na križu dolazi do izražaja vrhunac Kristove poslušnosti shvaćene kao kenozu, kao odmak od sebe i napuštanje samoga sebe, poslušnosti spram Oca i spram nas, ljudi.

Ne ulazeći u daljnje promišljanje o Kristovoj poslušnosti, Novi zavjet vjernički život također motri pod vidom poslušnosti, odnosno Kristove poslušnosti. Vjera se shvaća kao poslušnost u Poslanici Rimljanima: »Dakle: vjera po poruci, a poruka riječju Kristovom.« (Rim 10, 17) Vjera dakle u sebi podrazumijeva nasljedovanje Kristove kenozu, sebe-odmak i sebe-napuštanje, tako što se Krista stavlja u središte, tako što više u središtu nije ja vjernika, nego Kristovo ja: »Živim, ali ne više ja, nego živi u meni Krist.« (Gal 2, 20) Vjera, dakle, nije prvenstveno ni iskustvo ni osjećaj, nego oplijenjenje, kenozu, ispražnjenje sebe od vlastitoga sebstva i stavljanje Krista u središte svojega života. I za vjernika poslušnost je također dinamička stvarnost, trajna određenost Kristom i njegovom voljom, u skladu s Kristovim riječima Petru: »Zaista, zaista, kažem ti: Dok si bio mlađi, sam si se opisivao i hodio kamo si htio; ali kad ostariš, raširit ćeš ruke i drugi će te opisivati i voditi kamo ne

¹⁹ H. U. v. BALTHASAR, *Theodramatik*, III, Johannes, Einsiedeln, 1980., str. 301.

ćeš.« (Iv 21, 18) Također, i u životu vjernika postoje križevi, tame križa, gdje se gubi krajnji oslonac bilo na Boga, bilo na bližnjega, a u kojima se treba tek iskazati krajnja poslušnost spram Krista. Tada se u Krista vjeruje čistom vjerom, čistom ljubavlju, gdje ne postoji nijedan razlog vjere u Isusa Krista osim njega samoga. U takvoj poslušnosti čovjek isključivo misli na Boga, ne želi se ništa činiti bez Boga i bez njegove volje. Štoviše, ne želi se ništa, odnosno ne želi se ni za čim žudjeti osim za Kristom i za njegovom voljom.

Konkretno se u kršćanskoj vjeri poslušnost ostvaruje u svim događanjima svakodnevnoga života. Što god nam se događa u svakodnevnom životu, posebice ono što mi sami nismo htjeli, jest najbolji način kojim nas Bog uči poslušnosti, odmaku i napuštanju sebe, stavljajući jedino Krista u središte svojega života. Vjernik se ne ljuti na sva ta događanja, on ih prima kao prigode za učenje poslušnosti prema Kristu. Poslušnost također dolazi do izražaja u poslušnosti Crkvi, njezinu nauku i njezinu cjelokupnom životu, ali i u redovničkom zavjetu te u svećeničkom obećanju poslušnosti, gdje se također prihvaća ono što nismo htjeli ni domislili, ono što nam je stavljeno pred nas da se učimo poslušnosti, sebe-odmaku i sebe-napuštanju.

Imajući u vidu ova kratka promišljanja o Himnu iz Poslanice Filipljanima, možemo zaključiti tvrdnjom da će svećenička poslušnost, koja se događa u duhu Himna iz Poslanice Filipljanima, biti plodna i za Crkvu i za svijet.

ON PRIESTLY OBEDIENCE

Ivica Raguž*

Summary

The article examines the priestly ministry (of diocesan priests) through the lens of obedience. In order to understand the priestly ministry as obedience we used the reflections of Hans Urs von Balthasar on the priestly ministry. Balthasar is of the opinion that the priestly ministry has the role of presenting and manifesting the so called »naked obedience«, »metal obedience«, which Jesus Christ himself realized on the Cross. This »metal obedience« is not an end in itself, but it should serve the realization of greater love in the Church. Further analysis shows the way in which the priestly ministry, precisely in the view of representing Christ's »metal obedience«, differs from the other two classes in the Church, the laity and religious. The concept of depersonalization and functionalism against all subjectivism and oddity is very important for the understanding of priestly ministry as obedience. The second part of the article examines some aspects of priestly obedience in the pastoral. The priest is primarily called to be obedient in regard to their own ministry, as well as to the bishop, the spiritual director, friends, and then also to their own parish community. This last aspect of priestly obedience is especially important because it enables the priest to be a true shepherd of the community entrusted to him. There is also a warning about the dangers of priestly obedience that can be perverted into a way of achieving ecclesiastical power and careerism. The article concludes with a brief reflection on Christ's kenotic obedience in the Hymn from the Letter to the Philippians (Phil 2: 6-8). Christ's kenotic obedience should serve as a role model for all the faithful, and especially priests.

Keywords: *priestly ministry, obedience, Hans Urs von Balthasar, evangelical counsel, state.*

---

* Izv. prof. dr. sc. Ivica Raguž, Catholic Faculty of Theology in Đakovo, J. J. Strossmayer University of Osijek, P. Preradovića 17, 31400 Đakovo, Croatia, ivica.raguz@os.t-com.hr